

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL-4101-07-04/2012
P/12/057

Olsztyn, dnia 12 lipca 2012 r.

**Pani
Marzena Dworzniowska
Dyrektor
Specjalnego Ośrodka
Szkolno-Wychowawczego
Im. Kornela Makuszyńskiego
w Olsztynie**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie przeprowadziła w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym im. Kornela Makuszyńskiego w Olsztynie („Ośrodku” lub „SOSW”) kontrolę w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w okresie 2009 r. – I kwartał 2012 r.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym 29 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK², przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia organizację i przebieg kształcenia przez Ośrodek uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości, która jednak bezpośrednio nie wpłynęła na warunki i wyniki tego kształcenia.

W skład SOSW wchodziły:

- przedszkole dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla dzieci z autyzmem i niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- dwie szkoły podstawowe; szkoła dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz szkoła dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym,
- dwa gimnazja dla uczniów z upośledzeniem umysłowym – osobno w stopniu lekkim oraz w stopniu umiarkowanym i znacznym,

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² W dniu 2 czerwca 2012 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o NIK, wprowadzona ustawą z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm.), jednakże na mocy art. 2 ustawy nowelizującej, do postępowań kontrolnych niezakończonych sporządzeniem wystąpienia pokontrolnego do dnia wejścia w życie zmienionych przepisów, stosuje się przepisy dotychczasowe.

- zasadnicza szkoła zawodowa, specjalna dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
- szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- grupy wychowawcze.

Pozytywną ocenę kontrolowanej działalności uzasadnia przede wszystkim:

1. Zapewnienie prawidłowej realizacji zadań w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zarówno pod względem organizacyjnych i merytorycznym.

- Ośrodek funkcjonował w oparciu o Statut, który spełniał wymogi określone art. 60 ust. 1 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty³ oraz w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych⁴. Określał on bowiem zasady rekrutacji uczniów, zakres zadań nauczycieli i innych pracowników Ośrodka oraz prawa i obowiązki uczniów. Określał także zasady organizowania kształcenia specjalnego, wyszczególnione w art. 71b ust. 2 wyżej powołanej ustawy. W okresie objętym kontrolą zadania edukacyjne Ośrodka były realizowane zgodnie z postanowieniami tego Statutu.
- Profil działalności SOSW, posiadana baza lokalowa oraz zatrudniona kadra pedagogiczna, pozwalały na realizację form stymulacji, rewalidacji i terapii oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zaleconych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów i wychowanków. W Ośrodku zatrudnionych było 94 nauczycieli (wg stanu na 31 marca 2012 r.), a na jednego z nich przypadało przeciętnie od dwóch do trzech uczniów i wychowanków. W ocenie NIK, nauczyciele zatrudnieni w Ośrodku posiadali kwalifikacje zapewniające prawidłowy przebieg procesu dydaktyczno-rewalidacyjnego. Analiza dokumentacji losowo wybranych 22 nauczycieli (22,4% ogółu), wykazała bowiem, że wszyscy oni posiadali wyższe wykształcenie z przygotowaniem pedagogicznym odpowiadającym wymogom do pracy w szkołach specjalnych i nauczali przedmiotów zgodnych z kierunkiem wykształcenia. Ponadto, nauczyciele podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i kursach, a także studiach podyplomowych na kierunkach związanych z kształceniem uczniów w Ośrodku. Skład kadry pedagogicznej Ośrodka nie powodował konieczności korzystania z pomocy specjalistów zewnętrznych.
- Ośrodek terminowo przekazywał organowi prowadzącemu dane z baz oświatowych, stosownie do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 16 grudnia 2004 r.⁵. Dane te, dotyczące m.in. rodzaju orzeczonej niepełnosprawności uczniów i wychowanków, były rzetelne, tj. odpowiadały zapisom w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego poszczególnych uczniów.

2. Wydatkowanie środków na finansowanie działalności zgodnie z ich przeznaczeniem, wyznaczonym przez potrzeby Ośrodka.

- Ośrodek w latach objętych kontrolą prawidłowo wydatkował środki (budżetowe otrzymane od organu prowadzącego oraz z dochodów własnych) w kwotach 8.841,2 tys. zł (w 2010 r.), 9.013,7 tys. zł (2011 r.) oraz 2.695,4 tys. zł w I kwartale 2012 r. W latach 2010 i 2011 plan wydatków był realizowany odpowiednio w 98 i 99%. Niepełne wykonanie planu wydatków w tych latach było skutkiem zmniejszenia wypłat wynagrodzeń z pochodnymi ze względu na wprowadzone zmiany organizacji pracy Ośrodka oraz absencję chorobową.

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 52, poz. 466

⁵ w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych (Dz. U. Nr 277, poz. 2746 ze zm.).

- W strukturze wydatków dominowały wynagrodzenia, które wraz z pochodnymi stanowiły przeciętnie prawie 90% ich ogółu. Pozostałe wydatki poniesione zostały na tzw. działalność eksploatacyjną Ośrodka, w tym m.in. na zakup oleju opałowego i żywności dla uczniów. Wydatki te były poniesione prawidłowo, m.in. w siedmiu przypadkach, gdy ich kwota przekraczała równowartość 14 tys. euro, zostały one dokonane z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁶.
3. Przestrzeganie obowiązujących zasad organizacji nauczania uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- Terminowo wywiązywano się z obowiązku przedstawienia Radzie Pedagogicznej planów nadzoru pedagogicznego na lata szkolne objęte kontrolą, stosownie do postanowień § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁷. Zawierały one wszystkie wymagane elementy określone w ustępie 2 ww. paragrafu, tj. m.in. cele i przedmiot ewaluacji wewnętrznej, tematykę kontroli w zakresie przestrzegania przez nauczycieli przepisów dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz tematykę szkoleń i porad. Zgodnie z ustalonymi ww. planami, Dyrektor SOSW przeprowadzał wewnętrzną ewaluację, a raporty z jej wynikami przedstawiał Radzie Pedagogicznej.
  - Analiza dokumentacji dotyczącej losowo wybranych 75 z 241 uczniów i wychowanków (30 % ich ogółu) wykazała, że wszyscy oni – stosownie do postanowień § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r., posiadali ważne na dany etap edukacji, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego⁸.
  - Kształcenie w Ośrodku odbywało się na podstawie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych (IPET), opracowanych dla wszystkich uczniów zgodnie z postanowieniami rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 18 stycznia 2005 r.⁹ (obowiązującego do 1 września 2011 r.) oraz z dnia 17 listopada 2010 r.¹⁰. Programy te zawierały m.in. zalecenia wynikające z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, wyniki wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, zakres dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb oraz możliwości psychofizycznych ucznia, działania wspierające rodziców ucznia oraz nauczycieli i specjalistów, cele edukacyjne i terapeutyczne z wyszczególnieniem rodzajów i zakresu działań rewalidacyjnych oraz formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
  - Ośrodek zaspokajał potrzeby uczniów określone w zaleceniach orzeczeń do kształcenia specjalnego. Przeprowadzano bowiem zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, gimnastykę korekcyjną, integrację sensoryczną, biofeedback, terapię psychologiczno – pedagogiczną i socjoterapię. Ponadto, w Ośrodku zorganizowano zajęcia pozalekcyjne - m.in. terapeutyczne, logopedyczne, rewalidacyjne, zapobiegające wadom postawy, sportowe, turystyczno-krajoznawcze, ekologiczne, kulinarne, językowe (z jęz. angielskiego i niemieckiego), informatyczne, plastyczne, wokalnno-muzyczne i przygotowujące do egzaminu zawodowego.

⁶ Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 168, poz. 1324

⁸ w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół specjalnych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.).

⁹ w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach (Dz. U. Nr 19, poz. 167)

¹⁰ w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 228, poz. 1487).

- Zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r.¹¹ Dyrektor Ośrodka utworzył zespoły nauczycieli do planowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W oparciu o zalecone przez te zespoły formy, sposoby i okres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, Dyrektor SOSW terminowo (tj. do 30 kwietnia 2011 r.) ustalił sposoby udzielania takiej pomocy oraz wymiar godzin poszczególnych jej form.
  - W szkołach Ośrodka wykorzystywano podręczniki specjalne, przeznaczone dla niektórych grup uczniów niepełnosprawnych. Były to wprawdzie podręczniki wydane jeszcze w 1999 roku, wynikało to jednak z braku nowszych wydań.
4. Zapewnienie właściwych warunków opieki nad uczniami niepełnosprawnymi.
- Ośrodek zapewnił warunki do sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej oraz opieki przedmedycznej w nagłych przypadkach, na poziomie zgodnym z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r.¹². W Ośrodku utworzono gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej oraz stomatologiczny, w których na podstawie umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia, opiekę nad uczniami sprawowały pielęgniarki oraz stomatolog.
  - Spełniono wymagania określone w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹³ oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁴. W Ośrodku opracowane zostały plany ewakuacyjne oraz oznaczone zostały drogi ewakuacyjne. Zapewniono też dostęp osobom niepełnosprawnym do każdej kondygnacji budynków; podjazdy, platformy i windy, drzwi wejściowe oraz furki w ciągach komunikacyjnych umożliwiały dogodne warunki ruchu, w tym i osób na wózkach inwalidzkich. Uczniowie mieli też możliwość pozostawienia w Szkole części podręczników i przyborów szkolnych w indywidualnych szafkach. Przy maszynach i urządzeniach technicznych obsługiwanych przez uczniów przyspabiających się do zawodu, umieszczono instrukcje bezpiecznej obsługi, a także regulaminy określające zasady bhp. Przeszkolono też wszystkich nauczycieli w zakresie pomocy przedlekarskiej.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na tym, że Pani Dyrektor nie poinformowała na piśmie rodziców uczniów, ani też uczniów pełnoletnich o ustalonych formach, sposobach i okresach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin poszczególnych form pomocy – stosownie do wymogu określonego w § 34 ust. 4 ww. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r.¹⁵ W ocenie NIK, nieprawidłowość ta ma jedynie charakter formalny i nie spowodowała naruszenia istotnego interesu uczniów i ich rodziców. Rodzice (ew. opiekunowie prawni) byli bowiem ogólnie informowani o sposobie, formach i metodach pomocy psychologiczno-pedagogicznej podczas spotkań w Szkole (indywidualnych informacji udzielał wychowawcy klas). Potwierdziła to analiza dokumentacji uczniów, która wykazała, że prawie 80% rodziców potwierdziło zapoznanie się z ustaleniami zawartymi w IPET.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie wnosi o dopełnienie obowiązku poinformowania na piśmie rodziców uczniów o ustalonych formach, sposobach

¹¹ w sprawie zasad udzielania i pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487)

¹² w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. 09.139.1133).

¹³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

¹⁴ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.

¹⁵ p. przypis nr 10

i okresach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w formie określonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o podjętych działaniach w celu jego realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartego w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem